

ĎÁBLÍK

Elektronický zpravodaj pro členy a přátele Cally • Číslo 218 • Vychází 20. února 2022

Milí čtenáři,

za poslední rok jsme se s rodinou hned dvakrát toulali po Novohradských horách. V zimě i v létě, pěšky i na běžkách. Hory jsou to nevelké a nevysoké, ale krásné a poměrně liduprázdné. Nečekali jsme samozřejmě davy, ale překvapilo nás, když jsme v létě pochodovali po státní hranici na Mandelstein úplně sami. I letos na začátku února jsme jiné běžkaře potkávali spíše ojediněle a pěší výstup na Kraví horu jsme absolvovali úplně sami.

Novohradky známe i jako místo, kde se u nás začala chránit příroda. „Vzhledem k tomu, že lesy těchto vlastností budou známy brzy jen z historického líčení, rozhodl jsem se zachovati zmíněnou lesní část jako památník dávno minulých dob názornému požitku pravých přátel přírody, vzdáti se v ní veškerého lesohospodářského těžení...“ napsal hrabě Jiří František Buquoy, když ve svém „Horním hvozdu“ založil rezervace Žofínský prales a Hojná Voda, první chráněná území v kontinentální Evropě.

Přírodní hodnoty Novohradských hor postupně vedly nejen k vyhlášení dalších rezervací, ale i k přemýšlení o komplexní ochraně celého pohoří. Návrh na vyhlášení CHKO se objevil už v 70. letech a nakonec se propracoval do programového prohlášení Špidlovy vlády, po změně premiéra ho však vláda Grossova opět vyškrtla. Tehdejší starosta Nových Hradů František Štangel to prohlásil za „jediné rozumné řešení“. CHKO už byla přitom zakreslená i v mnoha mapách a inzerovaná v turistických průvodcích.

Přestože ministerstvo životního prostředí tehdy „nevylučovalo“, že CHKO vyhlásí později, ve skutečnosti se nad návrhem zavřela voda. A postupně se vylouply i aktivity, které mají nebo by mohly mít negativní vliv na zdejší zachovalou přírodu a malebnou krajinu. Od privatizace vstupu do lesů v honitbě Pohoří přes předimenzovaný tzv. poutní dům na Dobré Vodě (s kongresovým sálem, podzemním parkovištěm a restaurací pro 120 lidí) až po přeměnu Pohořského rybníka, bývalé klauzy, na rybářský lunapark.

Přestože v různých koutech naší země se vyjednává o vyhlášení po léta spících návrhů na vyhlášení velkoplošných chráněných území, na návrh CHKO Novohradské hory sedá v ministerských šuplících prach. Současná koalice zahájila kroky k vyhlášení národního parku Křivoklátsko a totéž konečně slibuje i pro oblast Soutoku. Na dobré cestě je snad i CHKO Krušné hory. A podle webu AOPK ČR se v „koncepčních materiálech“ objevují ještě CHKO Doupovské hory a Středomoravské Karpaty.

Nezdá se, že by tyto snahy měly v celostátní politice výrazné oponenty. Zakopaný pes proto bude nejspíše v politice jihočeské, jež návrh ostatně pohřbila naposledy a někteří její aktéři si udělali z boje proti ochraně přírody svéráznou politickou živnost. Vyhlášení CHKO by totiž neznamenalo zákaz sbírání hub a borůvek, s nímž různí kazisvěti na mnoha místech rádi straší místní obyvatelstvo. Zato by zkomplikovalo hladký průběh aktivit, jejichž příklady jsem si dovolil v dnešním úvodníku nastínit. Jejich výčet prosím neberte jako vyčerpávající.

Jiří Řehounek

V OBSAHU TAKÉ NAJDETE

- Kam kráčíš Lipensko? str. 4-5
- Stromy za nehody nemůžou, tiše jim jen přihlíží. Vykácíme si plíce krajiny? str. 15-16
- Pozvánky na akce str. 21-25

Průzkum českobudějovických květnatých pásů v roce 2021

Také v roce 2021 koordinovala Calla entomologický průzkum květnatých pásů v Českých Budějovicích. Tyto pásy s vysetou pestrá smělí původních dvouděložných rostlin mají podpořit biodiverzitu v městském prostředí a zvýšit potravní nabídku pro opylovače a další druhy hmyzu. Průzkum probíhá čtyřikrát za sezónu a ke každému květnatému pásu v něm přibíráme také dvě kontrolní plochy – jednu extenzivně sečenou a jednu sečenou intenzivně, tedy „normálně“. S výsledky průzkumu motýlů jsme vás v Ďáblíku seznámili už na podzim, nyní přidáváme ještě blanokřídlé a další hmyzí skupiny.

Výsledky nyní už několikaletého průzkumu přesvědčivě dokládají, že květnaté pásy se v městském prostředí Českých Budějovic osvědčily a mají velký význam pro podporu biodiverzity. Doložili jsme, že hostí o něco větší nebo srovnatelné množství druhů žahadlových blanokřídlých, než extenzivně sečené trávníky. A rozhodně řádově více druhů, než trávníky sečené intenzivně, tedy způsobem, který v českých městech dosud drtivě převládá. Tyto výsledky jsou shodné napříč všemi čtyřmi sezónami, ve kterých prozatím monitoring proběhl a bez ohledu na typ stanoviště, ačkoli druhová diverzita i početnost žahadlových blanokřídlých mezi sezónami mírně kolísá.

Květnaté pásy se ukázaly jako vhodné opatření nejen k podpoře biodiverzity, ale podařilo se zdokumentovat i jejich význam pro ochranu ohrožených druhů žahadlových blanokřídlých. Během monitoringu v roce 2021 bylo zjištěno deset druhů z červeného seznamu, včetně jednoho druhu kriticky ohroženého. K zajímavým a ohroženým druhům patří např. pačmelák kosmatý, který je hnízdním parazitem čmeláka zahradního. K hnízdním parazitům patří také dva ohrožené druhy kuželitek, jejichž hostiteli jsou samotářské včely čalounice.

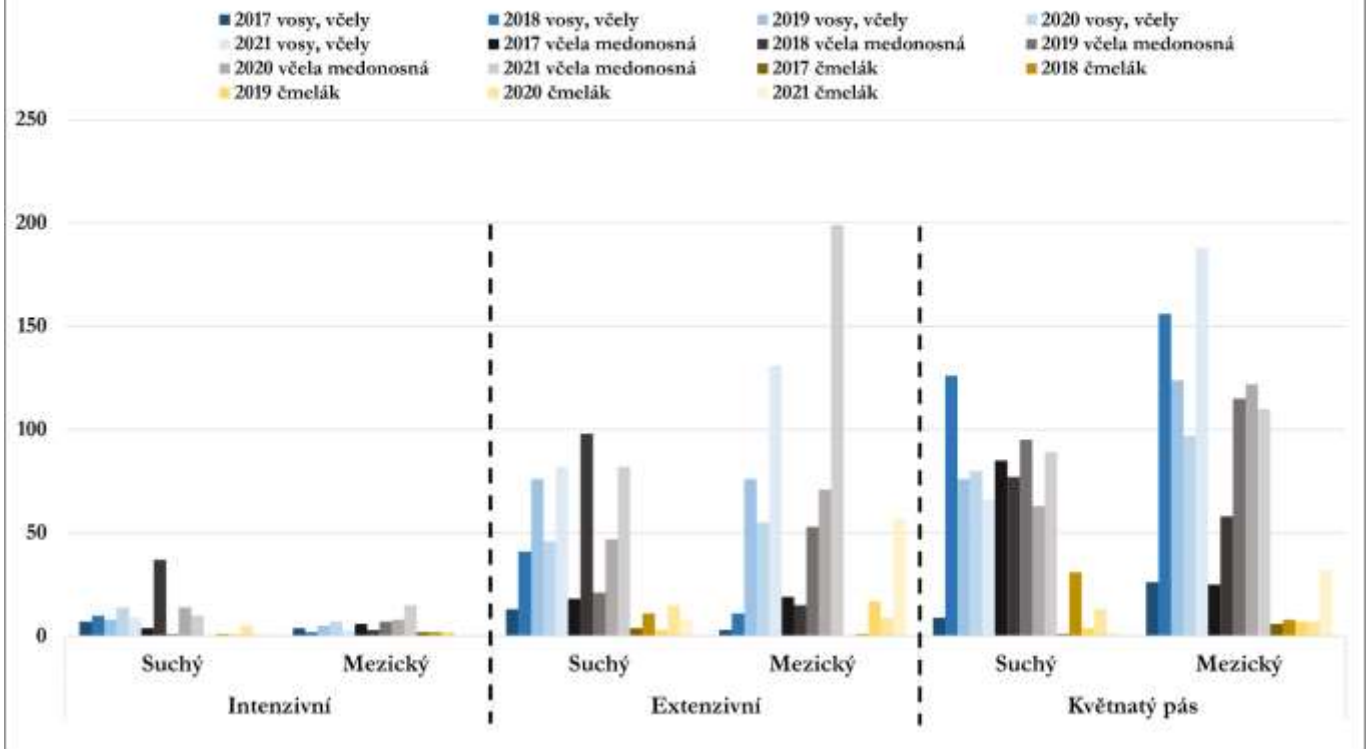

Květnaté pásy navíc poskytují potravní nabídku pro specializované druhy opylovačů, protože v nich rozkvétají i rostliny hůře snášející časté sečení, např. zvonky, chrpy nebo chrastavce. A netýká se to pouze opylovačů, ale i druhů, které se živí květy a plody. Příkladem mohou být "mrkvožraví" střevlíci z rodu *Ophonus*. Dva druhy můžete na pásech pozorovat v okolí mrkve obecné (tmaví brouci na jedné z dnešních fotek). Nejde o ohrožené druhy, ale svou oblíbenou rostlinu jinak ve Stromovce těžko shánějí, protože kvůli častému sečení v trávnících nestihá vykvést. Semena mrkve se živí i jejich larvy žijící v půdě.

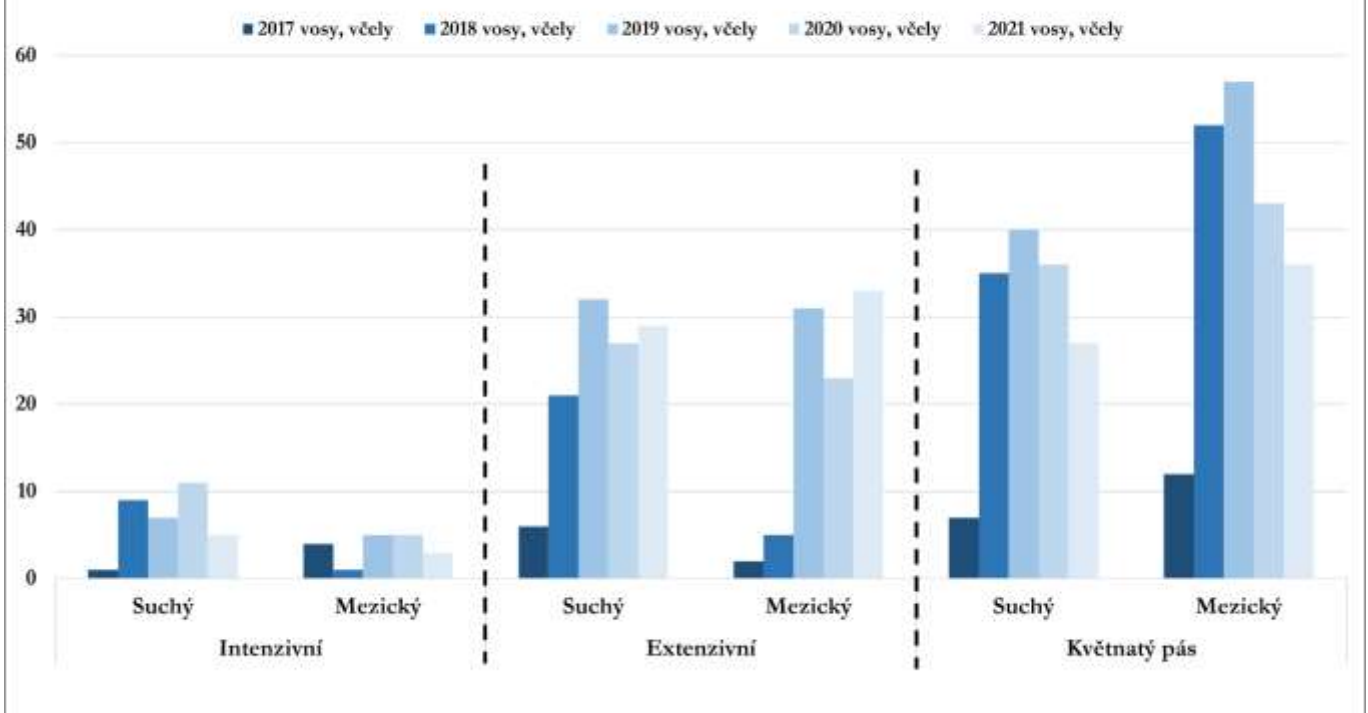
Ve výčtu zajímavých či ohrožených druhů by se dalo ještě nějakou dobu pokračovat, podstatnější však je, že květnaté pásy fungují a opravdu pomáhají městské přírodě. Společně s extenzivně sečenými trávníky se mohou stát jakýmsi „nášlapnými kameny“ biodiverzity v městském prostředí.

Jiří Řehounek

Abundance druhů

Počet druhů

Rekreační satelit Karlovy Dvory u Lipna má potíže

Krajský úřad Jihočeského kraje vrátil k přepracování dokumentaci EIA na záměr „Rozvojová lokalita Karlovy Dvory“. Tento předimenzovaný rekreační satelit má podle plánů investora vyrůst v katastru Horní Plané u osady Karlovy Dvory a zabrat další kus nezastavěné krajiny na levém břehu Lipna. Krajský úřad požaduje mimo jiné „prověřit a vyhodnotit variantu s nižším územním rozsahem“.

Polipenské spolky dnes na levém břehu nádrže evidují více než deset připravovaných velkoplošných rekreačních projektů, které by v případě realizace zabraly přes 200 hektarů, jejich součástí má být několik přístavů a celková kapacita lůžek by mělo dosáhnout čísla 4250. Tento tlak na zastavění zbývajících ploch volné krajiny je mimo jiné v rozporu s Územní studií krajiny Jihočeského kraje, která vznikla vloni. Spolky požadují, aby byly územní plány obcí kolem Lipna přepracovány v souladu s touto studií.

Pokud chcete podpořit aktivity na ochranu přírody a krajiny v okolí Lipna, můžete podepsat Petici za záchranu „jihočeského moře“ a okolní krajiny. Za měsíc od jejího spuštění ji na internetu podpořilo 1200 občanů. Najdete ji zde: [https://www.petice.com/za zachranu jihoceskeho more](https://www.petice.com/za_zachranu_jihoceskeho_more).

Jiří Řehounek

Kam kráčíš, Lipensko, aneb krádež krajiny v přímém přenosu (otevřený dopis)

Vážení zastupitelé polipenských obcí,

obracíme se na Vás, neboť Vám jakožto členům orgánů rozhodujících ve věcech patřících do samostatné působnosti obcí podle § 84 zákona č. 128/2000 Sb. náleží, mimo jiné, pravomoc schvalovat program rozvoje obce a navrhnout změny katastrálních území uvnitř obce.

Důvodem našeho otevřeného dopisu je rostoucí znepokojení ze současného a v blízké budoucnosti plánovaného vývoje na Lipensku, který není ničím menším než krádeží krajiny v přímém přenosu. Celá oblast je pod intenzivním tlakem developerů, kteří se aktuálně v katastrech Vámi spravovaných obcí snaží prosadit realizaci zhruba deseti dalších obřích rekreačních komplexů po celém levém břehu, od Lipna nad Vltavou až po Novou Pec, s celkovou zastavěnou plochou přesahující 200 hektarů a s vytvořením dalších 4500 rekreačních lůžek. Realizace všech těchto dílčích projektů bude mít v důsledku kumulace negativních vlivů za následek konec Lipna, jak jsme je znali, tedy jako vodní nádrže obklopené relativně nenarušenou krajinou, kde si lze vychutnat pobyt v přírodě, bez omezení sejít až k vodní hladině, vykoupat se, projet se na lodi nebo v klidu chytat ryby. Zkuste si představit, že by v nepříliš vzdálené budoucnosti jezerní břeh ve Vašem katastru vypadal jako v současnosti úsek od přehradní hráze až ke Kobylnici. Pokud Vám to připadá nereálné, uvědomte si, jak vypadala obec Lipno nad Vltavou před pouhými 30 lety, a jak vypadá dnes.

Developeři chtějí na Lipně ve velkém měřítku podnikat, bez ohledu na to, co to přinese místním. My zde máme svůj domov, chceme zde žít a přejeme si, aby tu mohli žít i naši potomci. Další z nás zde již v turistice v rozumné míře podnikají, nebo sem celá léta jezdí na chaty a chalupy a užívají si poklidného venkovského rázu kraje. Venkov není kvalitativně horší než město, je prostě jen jiný - a právě v tom spočívá jeho kouzlo, jeho hodnota, jeho přitažlivost, a tím také jeho budoucnost. To vše developeři bezohledně ničí. Jejich představy a naše se vzájemně vylučují. My, kteří tu žijeme, nebo sem celá léta jezdíme za odpočinkem, máme Vaším prostřednictvím právo rozhodovat o tom, jak bude náš domov vypadat. Budeme-li nadále

pouze přihlížet a tolerovat jejich útoky zabalené do krásných slov a planých slibů nových pracovních příležitostí, stáváme se spolupachateli této krádeže krajiny.

Ztráta krajiny je nevratná. Jednou zastavěná krajina nevyroste znovu jako tráva na jaře. Až se dnes oslavované rekreační komplexy v nedaleké budoucnosti pro nezáměr návštěvníků vylidní a stanou se "městy duchů", budou ti, kteří v současnosti prosazují další rozvoj turistické infrastruktury ve jménu "pokroku", odhaleni jako

bezohlední ničitelé. Ale to už bude pozdě. Zodpovědnost leží na každém z nás, především ale na Vás, zastupitelích, kteří rozhodují o podobě územních plánů obcí. Základní funkcí obecních zastupitelstev je zajistit takový rozvoj obcí, aby se občanům v dané lokalitě dobře žilo, nikoli vytvářet prostřednictvím územních plánů prostor pro spekulativní investice lidí žijících jinde.

Je pochopitelné, že tlak investorů je intenzivní. Nejsme ovšem bezmocní. Zkušenosti ukazují, že i silnému tlaku developerů lze odolat, máte-li Vy, zastupitelé, dobrou vůli, opravdovou snahu a zejména podporu občanů, které zastupujete. Na rozdíl od dob nedávno minulých se můžete opřít i o stanovisko některých orgánů státní správy, které si postupně začínají uvědomovat neudržitelnost stávajícího trendu vývoje. V roce 2021 vznikla Územní studie krajiny Jihočeského kraje (viz níže), závazná od 1.9.2021, která stanoví územní podmínky pro zachování nebo dosažení cílových kvalit krajiny v hornolipenské a dolnolipenské krajinné oblasti.

Z tohoto úhlu pohledu je podstatná část územních plánů polipenských obcí s touto studií v příkrém rozporu. Nastal tedy čas na jejich revizi. Základy současných územních plánů byly často koncipovány v 90. letech 20. století, kdy byla turistická infrastruktura na Lipensku podstatně skromnější. Neberou v úvahu vše, co se od té doby postavilo, a řeší další výstavbu pouze v rámci katastrů jednotlivých obcí. Problémem jsou ale kumulativní vlivy všech již realizovaných a v budoucnu plánovaných projektů v celém lipenském regionu. Vzniká vážná a reálná nebezpečí, že takto pojatý turistický ruch v dohledné době pohltní sám sebe. Region přestane být pro návštěvníky atraktivní a vzniklý ekonomický výpadek nebude čím nahradit, protože tradiční způsoby obživy mezitím zanikly, mnohdy právě kvůli dosavadnímu nepřiměřenému důrazu na rozvoj turistiky.

CO POŽADUJEME?

1. Zastavte projekty velkoplošných rekreačních komplexů ve svých katastrech

Odmítněte výstavbu dalších rekreačních komplexů. Nepatří do podhorské šumavské krajiny. Jsou megalomanské, zbytečné a ohrožují udržitelný rozvoj a perspektivu našich obcí. Trvale žijící obyvatelé připravují o pocit domova, mění je na "občany druhé kategorie" a tradiční návštěvníky odrazují svou velikostí a industriálním pojetím. Nepřinášejí slibovaná pracovní místa, což je nejlépe vidět na stagnujících či dokonce klesajících počtech trvale žijících obyvatel. Zejména zastavte výstavbu v pobřežním pásu kolem jezera, ten by měl zůstat v maximální možné míře volný a průchodný - jeho zastavění popírá samotnou rekreační funkci jezera.

2. Omezte výstavbu, která není nezbytná pro trvalé bydlení

Výrazně omezte výstavbu objektů tzv. "druhého bydlení" ve svých katastrech. Ve skutečnosti se jedná o spekulativní investice a uložení úspor jinde žijících lidí. Zkušenosti ze zahraničí ukazují, že přesáhne-li

podíl těchto objektů 40% celkové zástavby, obce přestávají zdravě fungovat. Tento typ zástavby nijak nepřispívá k udržení funkčnosti obcí (obchodní síť, pošta, lékárna) a nenaplní místní školky a školy dětmi. Obce navíc z těchto objektů nemají, kromě daně z nemovitosti, žádné příjmy, naopak pro ně v delším časovém horizontu budou představovat značné náklady na údržbu rozvodných sítí a zimní údržbu komunikací.

3. Uvažujte v dlouhodobém horizontu a usilujte o udržitelnou budoucnost

Místo jednorázových zisků je nutné uvažovat v dlouhodobém horizontu minimálně několika desetiletí. Z toho důvodu požadujeme, abyste jednoznačně odmítli další budování průmyslové turistiky a přiklonili se k turistice měkké. Jedná se o změnu radikální, ale nezbytnou a prospěšnou, o změnu, kterou bychom neměli vnímat jako hrozbu, ale jako novou příležitost.

4. Iniciujte aktualizace územních plánů Vašich obcí a vyhlaste stavební uzávěru

Uvedte své územní plány do podoby, která je v souladu s výše zmíněnou studií, a do doby, než k tomu dojde, vyhlaste ve svých katastrálních územích stavební uzávěru na objekty včetně další infrastruktury i cyklostezek, které zabírají v současnosti nezastavěnou zemědělskou půdu nebo lesy. V celém regionu je mnoho objektů, které jsou zchátralé a nejsou využité. Zaměřte se na jejich využití, a to způsobem, který je v souladu s původní šumavskou architekturou. Tím učiníte náš kraj atraktivnější bez dalších negativních dopadů na krajinu.

5. Zasaďte se o čistou vodu v Lipenské přehradě a o zdravé lesy

Blíží se komunální volby. Pojďme učinit zlepšení kvality vody v Lipně a ochranu okolní krajiny před necitlivou devastací velkoplošnou zástavbou zásadními volebními tématy, které se týkají každého z nás a které budou mít podporu široké veřejnosti.

6. Zahajte debatu se svými občany

Navažte se svými občany kontakt prostřednictvím veřejných besed na téma dalšího rozvoje Lipenska a diskutujte s nimi, co jim turistický ruch přináší a co jim bere. Rádi Vám s jejich organizací pomůžeme prostřednictvím již existujících i nově vznikajících spolků.

Věříme, že se našimi požadavky začnete vážně zabývat, protože nejsou hlasem osamocené jedince, ale hlasem mnoha lidí zastoupených několika spolky z Lipenska a Šumavy, které se spojují v jeden, aby byl jejich společný hlas silnější. Naše požadavky jsou také podpořeny peticí k jejíž elektronické verzi se ke dni 6.1.2022 připojilo 1198 lidí a tištěné archy podepsalo dalších asi 250 místních obyvatel, chatařů a rekreantů. K této petici se můžete připojit i Vy sami na našich webových stránkách.

Stojíme na rozcestí a musíme učinit rozhodnutí, kterou cestou se vydáme dál. V sázce je hodnota a krása Lipenska, jak jsme je znali, i jeho budoucnost nejen za dalších třicet, ale i za sto let. Rozhodneme-li se špatně, nebude možné vylouvat se, že jsme se o nebezpečí nevěděli, a budoucnost nás tvrdě odsoudí.

Pavla Setničková, Lipensko pro život, z. s.

Vladislav Smolka, Šumava Ne Na Prodej, z. s.

Tomáš Hauser, Šumava domovem, z. s.

Evženie Nacházelová, Příroda pro Mokrou

Karel Pecl, Spolek Srdce Vltavy

Lucie Káplová, Spolek chatařů a majitelů Loděnic Radslavská zátoka

Milan Hladík, Spolek chatařů Radslav, z. s.

Dotčené obce očekávají od nové vlády slíbené změny: posílení práv při rozhodování o úložišti a alternativy k úložišti

Členové Platformy proti hlubinnému úložišti se setkali v Chanovicích v Pošumaví na svém již 11. členském shromáždění, aby prodiskutovali aktuální situaci při vyhledávání místa pro hlubinné uložení vysoce radioaktivních odpadů v České republice a naplánovali další kroky. Vyměnili si při tom zkušenosti i se starosty z nově přidané lokality Janoch od Temelína. S odkazem na koaliční smlouvu nové vlády i její programové prohlášení očekávají změny, které posunou dnešní stav dlouho trvajícího sporu mezi dotčenými obcemi a jejich obyvateli a státními úřady.

Ministerstvo průmyslu dopracovalo návrh nového zákona „o řízeních souvisejících s hlubinným úložištěm radioaktivního odpadu“. Pokud by jej vláda v této podobě přijala, nedojde k naplnění slibů daných obecním samosprávám. Navržená míra zapojení obcí a veřejnosti do procesu rozhodování o výběru lokality pro úložiště je v něm nedostatečná a nemůže zajistit respektování zájmů obcí a jejich občanů, jak je požaduje atomový zákon i evropská směrnice o jaderných odpadech. Jde o důsledek přístupu minulého ministra Karla Havlíčka, který zcela odmítl připomínky obcí a prosazoval návrh v rozporu i se Svazem měst a obcí ČR.

V souvislosti s podmínkou Evropské komise zprovoznit hlubinné úložiště již do roku 2050, pokud chce stát deklarovat jadernou energetiku jako udržitelnou technologii podle nové evropské taxonomie, odmítá Platforma proti hlubinnému úložišti úvahy o urychlení výběru hlavní a záložní lokality, které je nyní plánováno do roku 2030. V tomto roce by měla být podle ministerských úředníků vládě předložena aktualizace vládní koncepce nakládání s radioaktivními odpady a vyhořelým jaderným palivem. Je to příležitost poctivě porovnat a zvážit všechna rizika a přínosy i jiných uskutečnitelných řešení, jak naložit s vysoko radioaktivními odpady. Řešení, které bude upřednostněno, by ale mělo mít co nejmenší dopady na životní prostředí a na život lidí v dotčených obcích.

Platforma proti hlubinnému úložišti požádala nového ministra průmyslu a obchodu Jozefa Síkelu o schůzku. Na ní chce diskutovat otázky vládní koncepce a otevřít problém zmíněné nevyhovující legislativy a nabídnout spolupráci na jejím dopracování.

Po přestávce vynucené pandemií koronaviru chystají obce z lokalit vybraných pro hledání úložiště v sobotu 9. dubna 2022 připomenout své zájmy na celostátním Dnu proti úložišti. Platformu proti hlubinnému úložišti bude do konce roku 2022 jako mluvčí zastupovat starosta Chanovic Petr Klásek.

Petr Klásek, starosta obce Chanovice a mluvčí Platformy proti hlubinnému úložišti řekl: „*Jako rodák z Pošumaví a letitý starosta nemohu zaprodát odkaz předků a budoucnost potomků. Nemluvě o lidském rovném vzájemném chování a demokratickém jednání. Bohužel již od poloviny 90. let a zvláště od roku 2003 nás, kteří trvale žijeme v lokalitách, které státní instituce určily k možnému trvalému uložení vysoce radioaktivního materiálu, politici a pracovníci MPO a SÚRAO berou jako osoby, na které se nemusí nijak moc ohlížet.*“

Tisková zpráva Platformy proti hlubinnému úložišti

Obce nemusí strpět úložiště ve veřejném zájmu

Předsedkyně Státního úřadu pro jadernou bezpečnost Dana Drábová se v uplynulých dnech několikrát v rozhovorech v médiích vyjádřila, že obce budou muset strpět stavbu hlubinného úložiště vyhořelého jaderného odpadu a dalších vysoce radioaktivních odpadů z důvodu veřejného zájmu na jeho stavbě a to s odvoláním na rozsudky Nejvyššího správního soudu [citace níže]. Platforma proti hlubinnému úložišti jí zaslala [právní rozbor](#), kterým takovéto stanovisko rozporuje.

Nejde o několik rozsudků Nejvyššího správního soudu, ale o jediný, v němž se objevila výše zmíněná úvaha. Týkal se sporu o stanovení průzkumného území pro vyhledávání úložiště v lokalitě Hrádek. Městský soud v Praze zde dal za pravdu obcím a místnímu spolku a zrušil rozhodnutí ministra životního prostředí. Následně ale Ministerstvo

životního prostředí podalo kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu a uspělo [[rozsudky](#)]. Platforma proti hlubinnému úložišti objednala u Doucha Šikola advokáti právní zhodnocení, nakolik je úvaha v odůvodnění rozsudku: "Trvalé úložiště je věcí veřejného zájmu vysoké míry důležitosti; pokud bude určitá lokalita při férovém zohlednění relevantních hledisek vybrána jako místo pro trvalé úložiště, musí se místní komunita ve prospěch tohoto veřejného zájmu „obětovat“, závazná ve vztahu k jiným správním a soudním řízením.

Právní experti došli k závěru: „úvaha tedy není ničím jiným, než osobním názorem v rozsudku podepsaného předsedy senátu, který lze ve vztahu k uvedenému rozsudku považovat za právní exces, a nelze ji použít jako platný argument v dalších soudních či správních řízeních. Ačkoliv tedy tento senát Nejvyššího správního soudu vyslovil názor, že zájem samosprávných celků, případně místních komunit, musí bez dalšího ustoupit „vyššímu“ zájmu veřejnému (přestože posouzení takové otázky nebylo pro předmětné řízení relevantní a šlo tak o tzv. okrajovou část odůvodnění), nejde o závazný právní závěr, a to ani v otázce umístění jaderných úložišť, ani v žádné jiné.

Jiný soud ani správní orgán jím tedy není vázán a neměl by jej považovat ani za určité „vodítko“ ve smyslu sjednocovací funkce judikatury Nejvyššího správního soudu. Soud tedy musí tyto jednotlivé kolidující zájmy vždy důkladně poměřovat, a to zejména z hlediska principu proporcionality, a upřednostnění jednoho zájmu před druhým vždy řádně odůvodnit. Závaznost této části odůvodnění rozsudku Nejvyššího správního soudu nelze dovozovat ani v jiných oblastech, např. v právní teorii, výkladu či přípravě právních norem."

Petr Klásek, starosta obce Chanovice a mluvčí Platformy proti hlubinnému úložišti řekl: „Požádali jsme Danu Drábovou, aby již mylné informace nepoužívala. Vyjádřili jsme naopak potěšení, pokud pomůže naplnění atomového zákona a dojde k přijetí zvláštního zákona, který zajistí skutečné respektování zájmů obcí a jejich občanů při výběru a povolování hlubinného úložiště.“

Citace tvrzení Dany Drábové:

[1] a) red.: „Podle vás to tedy stát musí prosadit natvrdo, i přes odpor těch lidí?“

D. Drábová: „No ano. Je to nakonec ve veřejném zájmu a je to už rozhodnuté.“

Úložiště jaderného odpadu se prosadí, obce musí nepohodlí strpět, říká Drábová, Markéta Malá, Echo24, 11. ledna 2022

b) „Koneckonců tu už máme rozsudky Nejvyššího správního soudu ve věci geologických průzkumů, proti jejichž provádění se obce, místní komunity a nevládní organizace ohradily. A Nejvyšší správní soud konstatoval, že to úložiště je stavba ve veřejném zájmu. Bude-li nalezena vhodná lokalita, tak se ty obce

právě z důvodu veřejného zájmu nemohou odvolávat jen na případné negativní důsledky, ale budou muset tu stavbu ve veřejném zájmu strpět.“

Jaderné úložiště může stát prosadit jako veřejný zájem. Do roku 2050 jej lze postavit, tvrdí Drábová, Dvacet minut Radiožurnálu, 12. ledna 2022 Český rozhlas

c) „Na druhou stranu, už i Nejvyšší správní soud v odůvodnění několika rozsudků konstatoval, že úložiště je stavba ve veřejném zájmu.“

Green Deal bude bolet, ale je nezbytný. Dana Drábová vyhlíží budoucnost české energetiky, Jan Strouhal, FORBES, 17. ledna 2022

Tisková zpráva Platformy proti hlubinnému úložišti

VIŠLO

Skupina ČEZ předkládá plán dekarbonizace, je ale připravena k jeho realizaci?

ČEZ, největší energetická skupina v ČR a jedna z největších ve střední a východní Evropě, oznámila v roce 2021 novou strategii k dekarbonizaci výroby elektřiny. Skupina ČEZ musí podle zprávy Institutu pro energetickou ekonomiku a finanční analýzu (IEEFA) po deseti letech promarněných příležitostech dohánět výstavbu obnovitelných zdrojů energie. Součástí plánu je výstavba obnovitelných zdrojů o výkonu 6 GW do roku 2030, vyřazení uhelných zdrojů do roku 2033 (v souladu s nedávno oznámeným rozhodnutím vlády) a výstavba nové jaderné elektrárny do roku 2037.

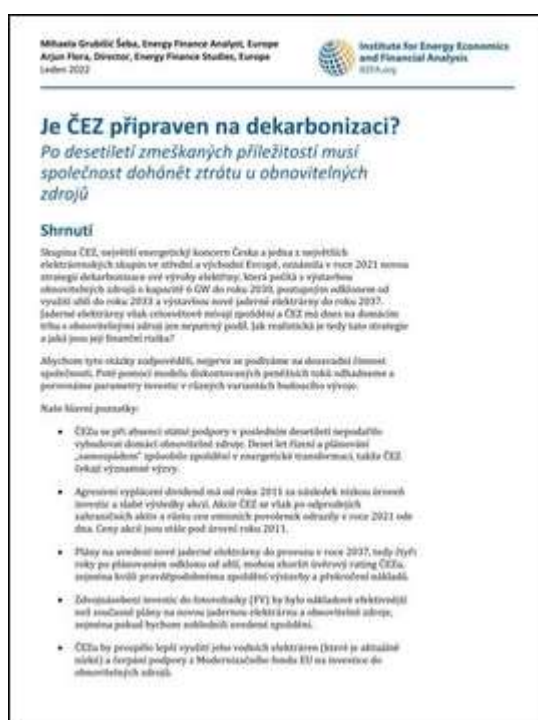
„Výstavba jaderných elektráren mívá často zpoždění,“ uvedla Mihaela Grubišic Šeba, analytička IEEFA Europe pro oblast financí v energetice a hlavní autorka zprávy. „ČEZ má navíc jen velmi malý podíl na domácím trhu s obnovitelnými zdroji. Vyvolává to otázky, jak realistická je výstavba jaderné elektrárny ve stanoveném časovém rámci.“

Zpráva IEEFA se zabývá životaschopností plánu a jeho finančními riziky a následně přináší několik klíčových poznatků. Podle investičního plánu ČEZ by navrhovaná jaderná elektrárna měla být uvedena do provozu v roce 2037, čtyři roky po odstavení uhelných zdrojů. Tento plán může zhoršit úvěrový rating ČEZ, zejména kvůli pravděpodobnému zpoždění výstavby a překročení nákladů.

„Kvůli absenci státní podpory se ČEZ nepodařilo vybudovat domácí kapacity obnovitelných zdrojů,“ uvedl Arjun Flora, spoluautor zprávy a ředitel IEEFA Europe pro studium finančních aspektů v energetice. „Po deseti letech řízení a plánování „samospádem“ je ČEZ v energetické transformaci pozadu, takže jej čekají významné výzvy.“

Podle investičního plánu ČEZ by navrhovaná jaderná elektrárna měla být uvedena do provozu v roce 2037, čtyři roky po odstavení uhelných zdrojů. Tento plán může zhoršit úvěrový rating ČEZ, zejména kvůli pravděpodobnému zpoždění výstavby a překročení nákladů.

„Finanční rizika dekarbonizačního plánu převažují nad jeho přínosem pro ČEZ a obyvatele ČR,“ uvedla

Grubišić Šeba. „Podle našich poznatků by mohlo být efektivnější agresivněji investovat do velkých fotovoltaických systémů, což by bylo také úspornější z hlediska nákladů.“

Zpráva IEEFA vyvolává otázky, zda je ČEZ podle svého návrhu investic na dekarbonizaci skutečně připraven, a nabízí alternativu s menším finančním rizikem.

Na zpracování studie spolupracovala také Calla. Edvard Sequens k závěrům studie doplnil: „*Ekonomicky nejméně výhodně pro ČEZ vychází varianta výstavby fotovoltaických elektráren a nového jaderného bloku v případě, kdy tento nebude dokončen včas, tedy do roku 1937. To je ale prakticky jisté, dokládají to všechny zpožděné projekty stavěné v posledních dekádách oslovenými dodavateli reaktorů. A jestli nakonec bude vybrán prototypový reaktor, tato rizika ještě vzrostou. Se zpožděním roste i cena nových reaktorů, od níž by ČEZ mohla uchránit dodávka tzv. "na klíč", ale není známo, zda to má být podmínka tendru.*“

Martin Sedlák, programový ředitel, Svaz moderní energetiky: „*Během minulé dekády zaspala na uhlí celá česká energetika. Současná krize cen energie ukazuje, že podcenění investic do zdrojů nezávislých na fosilních palivech byla od bývalých vlád fatální chyba. Aby mohl ČEZ naplnit svůj cíl na vybudování 6 tisíc megawattů nových obnovitelných zdrojů, potřebuje stabilní investiční prostředí. Příslibem proto je programové prohlášení vlády Petra Fialy, které slibuje restart přístupu Česka k zelené energetice.*

Je však dobré nezapomínat, že dekarbonizace české energetiky nemůže být jen o budování obnovitelných zdrojů energie. Klíčovou součástí jsou také energetické úspory. V této oblasti staví ČEZ na své úspěšné části zaměřené na energetické služby ČEZ ESCO. Právě pomocí energetických služeb pro veřejný sektor nebo firmy posouvá ČEZ vnímání solární energetiky nebo úspor energie, jako jednoho z řešení pro snižování emisí i ochrany před růstem cen energie. Jde například o projekt oprav kolejí a menz ČVUT v Praze, který má univerzitě ročně ušetřit 20 milionů korun na energiích nebo výstavbu jedné z největších střešních solárních elektráren na budovách Škoda Auto za posledních 10 let. Právě podobné projekty mohou ČEZ přinést během této dekády významné tržby.“

Úplná zpráva v češtině [„Je ČEZ připraven na dekarbonizaci?“](#)

Co je IEEFA: Institut pro energetickou ekonomiku a finanční analýzu (Institute for Energy Economics and Financial Analysis, IEEFA) je organizace zabývající se otázkami v oblasti energetických trhů, trendů a strategií. Cílem IEEFA je urychlit přechod na různorodou, udržitelnou a ziskovou energetiku.

Tisková zpráva IEEFA

Atlas hnízdního rozšíření ptáků v České republice

Autoři: Karel Šťastný, Vladimír Bejček, Ivan Mikuláš, Tomáš Telenský

Atlas hnízdního rozšíření ptáků v České republice 2014–2017 je v pořadí již čtvrtou publikací svého druhu a navazuje na předchozí období mapování z let 1973–1977, 1985–1989 a 2001–2003. Kniha obsahuje přes 200 v Česku prokazatelně či pravděpodobně hnízdících ptačích druhů spolu s druhy, jejichž hnízdění bylo zaznamenáno jen v některém z předcházejících mapování. Každému hnízdícímu druhu je věnována dvoustrana s fotografií a popisem územních a populačních trendů, prostředí a pravděpodobnosti zastižení. Nechybí ani mapy z jednotlivých období mapování. Pro vybrané druhy jsou navíc informace obohateny o mapu pravděpodobnosti zastižení během jedné hodiny a grafy korelací s proměnnými prostředí, výškového rozšíření a indexu početnosti. U každého druhu je připojen jeho anglický název a anglický souhrn. Do angličtiny jsou přeloženy také úvodní kapitoly knihy.

K objednání např. zde: <https://eshop.birdlife.cz/eshop/items/knihy/atlas-hnizdniho-rozsireni-ptaku-v-ceske-republice>

Převzato z webu ČSO

Více strakapoudů i dlasků zaznamenali dobrovolníci během Ptačí hodinky. Vítězství obhájila sýkora koňadra

Přes 35 tisíc dobrovolníků se 7.–9. ledna zapojilo do programu sčítání ptáků během akce [Ptačí hodinka](#) České společnosti ornitologické (ČSO). Je to o 8 tisíc více než loni. Pomocí dlouhodobého projektu občanské vědy ornitologové ve spolupráci s velkým množstvím dobrovolníků zjistí, kteří ptáci u nás v zimě ubývají či přibývají. Letos účastníci pozorovali celkem 707 133 ptáků. Nejpočetnějším hostem krmítek a zahrad byla, stejně jako ve všech třech předchozích ročnících, sýkora koňadra. V porovnání s loňským ročníkem na krmítka letos přilétlo více jedinců lesních druhů – strakapoudů, sojek, brhlíků, hýlů či dlasků.

Žádný jiný pták nepřiletěl při Ptačí hodině častěji než sýkora koňadra. „Zaznamenalo ji 88 % sčítatelů. Celkový počet pozorovaných koňader se vyšplhal na 134 549,“ říká Alena Jechumtál Skálová, koordinátorka Ptačí hodinky z ČSO.

Sýkora koňadra tak ovládla statistiky jak v plošném výskytu, tak v celkových počtech, což jsou dva rozdílné údaje, které ornitologové během Ptačí hodinky sledují. „Mezi nejpočetněji pozorovanými druhy jsou sýkora koňadra, vrabec polní, vrabec domácí a sýkora modřinka. Žebříček nejčastěji zaznamenaných druhů je ale trochu jiný. Vysoká početnost nemusí znamenat, že druh během své hodinky viděla většina účastníků. Pěkně to lze ilustrovat na příkladu vrabců a modřinek. Zatímco modřinky se ukázaly na 71 % krmítek, vrabci navštívili během sčítání zhruba 40 % krmítek (oba druhy vrabců podobně). Když už se ale vrabci objevili, přilétli průměrně v mnohem větším hejnu – takže ve výsledku početně předběhli „častější“ modřinky,“ vysvětluje Jechumtál Skálová.

Jedním z druhů, které dobrovolníci letos pozorovali mnohem častěji než loni, je strakapoud velký. „Zatímco loni navštívil během sčítání 26 % všech krmítek, letos jsme ho spatřili na 42 % krmítek. A strakapoud velký se tak stal pátým nejčastěji pozorovaným druhem. Dlasky tlustozobé jsme zaznamenali dokonce třikrát častěji než loni – v roce 2021 mělo na dlaska štěstí 5,6 % pozorovatelů, při letošním sčítání dokonce 16,4 %. Hojněji jsme pozorovali i další lesní druhy ptáků, jako jsou sojky, hýli či brhlíci. Bude zajímavé sledovat, jak se situace vyvine v dalších letech. Když se u těchto druhů podíváme na proběhlé čtyři ročníky,

vidíme výkyvy nahoru i dolů – a proto je důležité sčítat několik let po sobě. Jen tak zjistíme, jestli se jedná o krátkodobé výkyvy nebo dochází k dlouhodobým změnám,“ dodává Jechumtál Skálová.

Oficiální výsledky včetně možnosti filtrování krajů a okresů jsou k dispozici na webu <https://ptacihodinka.birdlife.cz/vysledky-2022>. Čtvrtého ročníku sčítání ptáků na krmítkách

od 7. do 9. ledna se zúčastnilo 35 tisíc lidí z celé republiky, kteří pozorovali 707 tisíc ptáků. „Sčítalo i 446 školních kolektivů, dohromady se sčítání účastnilo 3049 žáků se svými učiteli a vychovateli,“ doplňuje Jechumtál Skálová.

„Ptačí hodinka je sice už za námi, ale pokud přikrmujeme, je důležité krmítka i nadále sledovat a pečovat o něj. Denně z krmítka odstraňujeme zbytky potravy a trus a pravidelně ho čistíme. Pokud pozorujeme ptáka, který je nemocný nebo uhynulý, je potřeba přestat s přikrmováním aspoň na dva týdny, všechna krmítka vyčistit a nechat důkladně vyschnout. Zároveň je vhodné pozorování ohlásit na [https://www.birdlife.cz/zapojte-se/obcanska-](https://www.birdlife.cz/zapojte-se/obcanska-veda/choroby/)

[veda/choroby/](https://www.birdlife.cz/zapojte-se/obcanska-veda/choroby/), kde jsou i další informace. Je nutné také informovat sousedy, kteří mají krmítka,“ sděluje Dita Hořáková z ČSO.

Jakmile se oteplí, v průběhu března, je vhodné přikrmování ptáků úplně ukončit. „Teploty by již neměly klesat pod nulu a ptáci si dokáží vhodnou potravu nalézt v přírodě sami. V teplém počasí se zároveň snáze šíří ptačí choroba trichomonóza,“ upozorňuje Hořáková.

Tisková zpráva ČSO (redakčně upraveno a kráceno)

Nový výzkum: okolí spaloven odpadů je kontaminované vysoce toxickými látkami

Výzkum organizace Zero Waste Europe (ZWE), na kterém se podílelo Hnutí DUHA, zjistil v okolí spaloven ve třech evropských zemích - Česku, Španělsku i Litvě - vysokou úroveň kontaminace dioxinů a příbuzných perzistentních organických látek (POPs). Tyto látky jsou nejsilnějšími karcinogeny na světě. Opakovaná expozice těmito látkami již při velmi malých koncentracích způsobuje poškození plodu nebo hormonální poruchy.

Aby bylo možné posoudit skutečný dopad spalování odpadů, analyzoval biomonitorovací výzkum Nadace ToxicoWatch pro Zero Waste Europe přítomnost POPs v okolí spaloven ve Valdemingómezu (Španělsko), Chotíkově u Plzně (Česko) a Kaunasu (Litva).

Výzkum zjistil, že:

- Vejce ze sedmi z osmi zkoumaných lokalit překračují limit pro dioxiny a furany nebo pro polychlorované bifenylly (PCB) stanovený na 1,75 pg/g tuku podle [doporučení Komise](#).
- Vejce z poloviny zkoumaných lokalit překračují bezpečnou úroveň POPs pro lidskou spotřebu danou [nařízením Evropské komise](#). Pokud byla tato vejce určena pro komerční trh, musela by být stažena z trhu.
- Rozbory vegetace, jehličí a mechů také ukazují vysoké hladiny dioxinů v okolí spaloven odpadu. To znamená, že lidé žijící v blízkosti spaloven by mohli být poškozeni na zdraví, pokud by konzumovali zeleninu vypěstovanou v takto kontaminované půdě.

Studie byla založena na biotestech, což je analytická metoda ke stanovení koncentrace látky na základě jejího vlivu na zvířata, rostliny, buňky nebo tkáně. Tato konkrétní studie použila pečlivě shromážděné vzorky biomarkerů - jako jsou vejce slepic ze dvorku, jehličí a mech - v oblastech kolem spaloven.

Studie varuje, že politika založená na podpoře spalování odpadů může mít negativní vliv na lidské zdraví. A zdůrazňuje neslučitelnost politik založených na pálení odpadů s agendou EU směřující k nulovému znečištění. Varuje také před kontaminací životního prostředí vysoce škodlivými toxickými látkami pro lidské zdraví a životní prostředí - jako jsou dioxiny (PCDD/F) a dioxinům podobné sloučeniny PCB, PAH a PFAS.

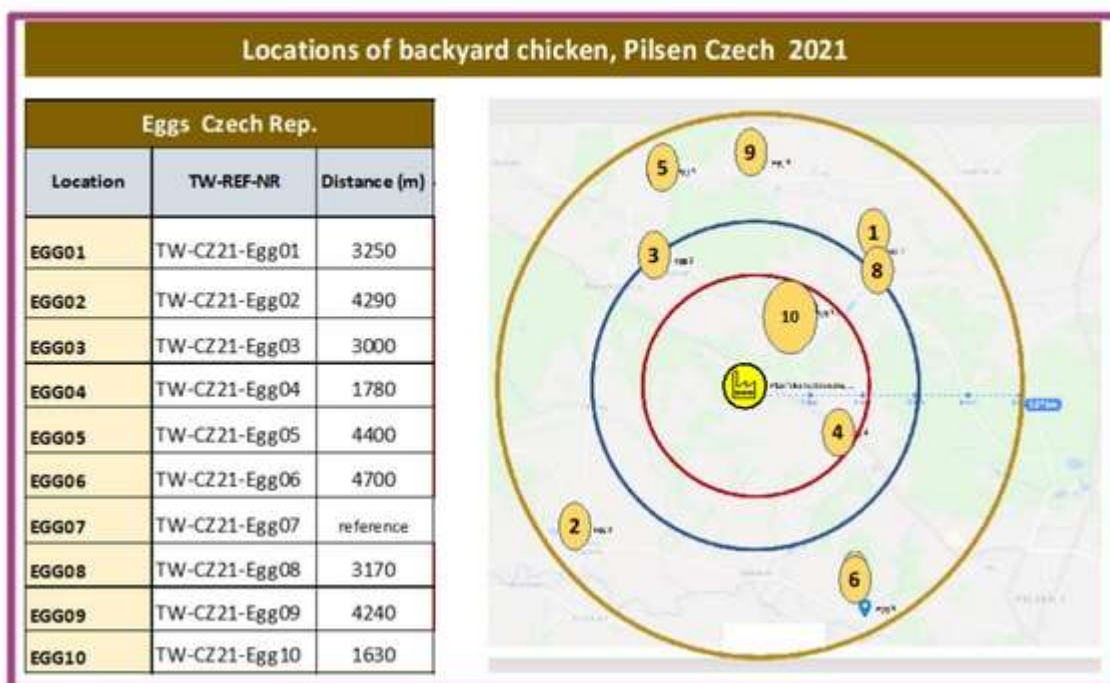
Mezi zdroje dioxinů a POPs patří obecně spalování, nejen odpadů. A to jak průmyslové spalovací zdroje, tak i domácí topeniště. Není jisté, že za kontaminaci v okolí spalovny Chotíkov může přímo spalovna. Výzkum bude pokračovat i v tomto roce.

Ivo Kropáček, odpadový expert Hnutí DUHA: „Výsledky chemické analýzy vajec ze dvorků v okolí spalovny jsou alarmující. Polovina vajec by musela být stažena z prodeje, pokud by se prodávaly na trhu. Nutně potřebujeme zjistit více o skutečném vlivu spalování odpadů na životní prostředí. Lidé žijící v okolí spaloven odpadů musí přesněji vědět, jakým zdravotním rizikem spalovny jsou. Spalovny odpadů sice musí plnit přísné emisní limity, ale emise těch nejtoxičtějších sloučenin nejsou měřeny kontinuálně, ale pouze několikrát ročně.“

Studie „[The True Toxic Toll – biomonitoring of waste spalování emisí](#)“ je součástí celoevropského výzkumného projektu biomonitoringu o emisích POP ze spalování odpadu. Nadace ToxicoWatch se sídlem v Nizozemsku se této studii účastní jako vědecký partner spolu se třemi ekologickými organizacemi: Ecologistas en Acción ve Španělsku; Žiedinė Ekonomika v Litvě; a Hnutí DUHA - Friends of the Earth v Česku. Projekt koordinuje Zero Waste Europe.

Tisková zpráva Hnutí DUHA

Figure 14: Locations of backyard chicken eggs, Pilsen, Czech Rep. 2021.

Zelení tygři

Také vás někdy napadlo, jak se můžou oranžoví tygři tvářit v zelené džungli tak nenápadně, že si jich nevšimne jejich potencionální kořist? Těžko to svádět na pouhou hru světla a stínů, jak se tvrdívalo. Pravda je taková, že jelenovití kopytníci, tedy nejčastější tygří svačina, oranžovou barvu vůbec nevidí. Jejich (dichromatickým) zrakům se jeví jako šedo zelená.

Tygr by pochopitelně mohl být rovnou zelený, což by oklamalo i nás, (trichromatické) lidi. Má to ale dva háčky. Jednak zelení savci v podstatě neexistují. A jednak i samotný tygr vidí jen dichromaticky, takže absolutně netuší, že

je oranžový. Sám sebe vidí zeleně a nemusí se ani dívat přes příslovečné pravítko.

Jiří Řehounek

Počet vlčích teritorií se v Česku rozrostl o dvě, potvrdil každoroční monitoring

Díky unikátnímu terénnímu monitoringu šelem se v roce 2021 podařilo zmapovat čtyřadvacet vlčích teritorií, která alespoň částečně zasahovala na území Česka. Oproti údajům ze sezóny 2019/2020 jich je o dvě více - v Orlických horách a v Českém lese. Většina z nich se nacházela v Čechách, a to spíše v pohraničních oblastech. Některá na naše území zasahovala jen nepatrně. V osmnácti případech se jednalo o smečky, ve čtyřech případech o vlčí pár a ve dvou o teritoriální jedince.

Mapa vychází z prokázaných případů rozmnožování vlků, doložených fotopastmi nebo genetickou analýzou, případně z opakovaných věrohodných nálezů stopních drah a trusu, z nichž bylo možné přítomnost teritoria potvrdit. Nejsou do ní ale zahrnuty údaje o nahodilém pozorování samostatných vlků, jejichž dočasný výskyt nelze vzhledem k vysoké mobilitě druhu vyloučit na většině území ČR. I tyto informace výzkumníci vyhodnocují, pro stanovení počtu osídlených teritorií však nejsou relevantní. Údaje se vztahují k takzvanému vlčímu roku 2020/2021, což zahrnuje období od května 2020 do konce dubna 2021, které lépe odpovídá rozmnožovacímu cyklu vlků než kalendářní rok: vlčata se totiž většinou rodí v dubnu. Smečky v našich podmínkách obvykle čítají 4-6 jedinců. Nově se oproti předešlému roku potvrdila rozmnožující se smečka v Orlických horách, jedno teritorium navíc bylo díky genetickým analýzám odlišeno také v Českém lese.

Nejčastěji se do Česka dostávají vlci ze severu - ze středoevropské nížinné populace, jejíž centrum je v západním Polsku a v Německu. Na Moravu a do Slezska se zatím šíří vlci ze slovenských a polských Karpat. Jedinci z obou populací se však mohou v Česku potkávat. Vědci například ve vzorku z konce listopadu 2020 odhalili v Orlických horách samce původem z Karpat. O 3 týdny později byl ten stejný jedinec identifikován opět v Karpatech - na slovenské straně Javorníků. Podrobnější informace

k jednotlivým smečkám jsou k dispozici na www.mapa.selmy.cz, podrobnosti k česko-saskému pohraničí je možno nalézt na stránkách projektu OWAD.

„Společné výsledky potvrzují trend z posledních let, kdy se vlci stále šíří do dalších oblastí. Mapa však nemusí podchytit všechna teritoria, která vznikla. Naše kapacity pro monitoring jsou omezené a zvláště mimo chráněná území nebo tam, kde nevznikají škody na hospodářských zvířatech, může přítomnost vlků ujít pozornosti. Uvítáme proto hlášení o výskytu vlků i od veřejnosti na email stopy@selmy.cz,“ komentuje situaci Miroslav Kutal z Mendelovy univerzity v Brně a Hnutí DUHA.

„V sezoně 2020/2021 jsme geneticky zpracovali přes 400 vzorků vlků z území České republiky, což je více než dvojnásobný nárůst oproti předchozímu období. Tento nárůst není způsoben přibýváním vlků (máme jen o dvě teritoria více než dřív), ale zintenzivněním genetického monitoringu v rámci několika nových projektů. Opět se

prokázalo, že u nás nevznikají kříženci vlků se psy, podařilo se přesněji zmapovat teritoria i původ solitérních jedinců a získat řadu dalších informací o vlčí populaci. Více informací ke genetickému monitoringu vlka lze nalézt na <https://www.navratvlku.cz/o-vlkovi-genetika/>,“ říká Pavel Hulva z Přírodovědecké fakulty UK.

„Očekávali jsme a stále dále očekáváme nárůst teritorií vlků, přeci jen naše krajina s vysokými nadstavami kopytníků skýtá ideální podmínky pro silnější rozvoj populace. Ovšem také stále sledujeme osídlování klidnějších partií ČR; mluvíme zejména o méně navštěvovaných příhraničních regionech. Stále je docela evidentní a silná vazba vlků na chráněná území ČR (např. je osídleno velké množství CHKO či části národních parků) nebo na lidmi méně využívané regiony (jako třeba Český les a Krušné hory) či vojenské prostory,“ dodává Aleš Vorel z Fakulty životního prostředí ČZU. Mapu teritorií a fotografie vlků z různých oblastí najdete na <https://www.selmy.cz/novinari/galerie/?category=83%22>

Tisková zpráva Hnutí DUHA (redakčně upraveno)

Stromy za nehody nemůžou, tiše jim jen přihlíží. Vykácíme si plíce krajiny?

Stromy podél silnic II. a III. tříd mizí závratným tempem. Na obhajobu jejich vykácení nejčastěji zaznívají slova o bezpečnosti na silnici. Rozsah náhradní výsadby za takto pokácené stromy se sice každým rokem nepatrně zlepšuje, způsobenou ekologickou újmou to však ale neřeší. Vysazuje se totiž na úplně jiných místech, než kde stromy stály původně a navíc, mladá sazenice dlouhá léta nedokáže nahradit funkci vzrostlého stromu. Otázkou tedy je, zda se nejedná spíše o snadné a úsporné řešení, jak se vyhnout péči o vzrostlé stromy podél silnic, se kterým bychom se neměli spokojit.

Sdružení Arnika každoročně sleduje statistiky dopravních nehod, které zveřejňuje Policie ČR. Z těch za loňský rok vyplynulo, že nejčastější příčinou nehod řidičů motorových vozidel bylo nevěnování se řízení a dále nesprávné otáčení nebo couvání. Nejčtenějším a zároveň nejtragičtějším druhem nehody byla srážka s jiným vozidlem.

“Jsme si samozřejmě vědomí, že strom na krajnici je z pohledu silničního zákona pevnou překážkou. Stále ale platí, že náraz do stromu je až následkem dopravní nehody, není příčinou. Podél silnic je celá řada pevných překážek, jako jsou mostky, pilíře, sloupy, stavby a další. My a naši blízcí se samozřejmě také pohybujeme na silnicích a chceme dorazit domů živí a zdraví. Nemyslíme si ale, že můžeme odstranit všechno, co nám může být v přírodě potenciálním rizikem. To bychom pak mohli jen s trochou nadsázky požadovat třeba vypouštění vodních ploch, aby nedocházelo k utonutí, nebo vyhubení zmijí

a vos,” vysvětlila svůj odmítavý postoj ke kácení stromů podél silnic Marcela Klemensová.

Aleje podél silnic řidičům poskytují lepší orientaci, absorbují oxid uhličitý z dopravy, produkují kyslík, jsou domovem drobných živočichů, chrání cestující i jejich automobily na cestě před slunečním zářením, pohlcují hluk a izolují zástavbu od silniční dopravy, slouží jako větrolamy, zabraňují půdní erozi a v neposlední řadě dotváří krásu naší krajiny.

“Stromy podél silnic je samozřejmě zapotřebí udržovat v dobré zdravotní kondici. Pokud by měl být argumentem pro jejich vykácení možný pád větví při vichřici, měli bychom si uvědomit, že za extrémních projevů počasí nás ohrožují také uvolněné kusy střech, sloupy elektrického vedení či dalších objektů u silnic,” doplňuje Klemensová, podle které je potřebná shoda všech zainteresovaných stran k tomu, abychom nové stromy u silnic sázeli a původní aleje obnovovali v takové vzdálenosti od krajnice, která umožní potřebnou údržbu vozovky a zároveň existenci vzrostlých stromů v krajině.

Problémem jsou ale vlastnická práva. Stát totiž často nevlastní pozemky u silnice, kde by mohly stromy dobře vegetovat a poskytovat lidem všechny benefity. Soukromí vlastníci nejsou dostatečně motivováni k výsadbě stromů na zemědělské půdě. Správy silnic pak navíc stále ještě nemají dostatečné finanční a personální zdroje pro údržbu silniční vegetace anebo pro realizaci projektů na její obnovu.

“Ministerstva životního prostředí a dopravy by v první řadě měla vylepšit vzájemnou komunikaci. Ani jedno se totiž zatím nemá k plnění úkolů uložených v Národním akčním plánu na adaptaci změny klimatu, ve kterém jim vláda už před čtyřmi lety dala za úkol zpracovat metodický pokyn údržby a rozvoje doprovodné funkční zeleně podél silnic a železnic. Několik snadných kroků, jak zvýšit bezpečnost na silnicích s alejemi, najdete na našich stránkách. A pokud jde o snížení počtu nehod končících mimo vozovku a nárazem do stromu, nejdůležitější prevencí zůstává dodržování pravidel silničního provozu,” uzavřela Klemensová.

Tisková zpráva Arniky (redakčně upraveno)

Alejí roku 2021 se stává lipová Klokotská alej z jižních Čech!

Jedenáctý ročník ankety Alej roku byl nabitý zajímavostmi. Pořadatel, sdružení Arnika, se poprvé v historii soutěže rozhodl na krátký čas odtajnit průběh hlasování, což u lidí zaznamenalo velký úspěch, a tak se letošní počet hlasujících vyšplhal na 8878 (předešlý ročník bezmála 7000 hlasů). Perličkou je jistě počet hlasů pro vítěznou Klokotskou alej z Táborska, které svůj "palec nahoru" dalo 999 lidí. Vítězná alej navíc potvrdila, že vytrvalost se vyplácí; třikrát po sobě se stala vítězkou svého regionu, vloni dokonce už obsadila druhé místo v celostátním hlasování.

„Klokotská alej lemuje cestu, která byla založena benediktiny už koncem 17. století, alej zde byla vysázena v roce 1836,“ upřesnila o vítězné aleji organizátorka soutěže Klára Ondrigová, která více informací o ní popisuje přímo z místa.

O tom, že každý jeden hlas byl rozhodující, svědčí výsledky z Pardubicka, kde vítězka regionu Alej ke hřbitovu na Křížovém vrchu získala 188 hlasů, druhé místo obsadilo stromořadí Chodníček na Vinice se 187 hlasy a na pomyslný bronz dosáhla Alej Svobody Hlinsko - Studnice díky 186 hlasům.

"Moc vám děkujeme, že jste navštívili naše stránky www.alejroku.cz a vyplnili hlasovací dotazník, protože i to zabere trochu času," poděkovala veřejnosti ve svém videu patronka soutěže Petra Vojtková. Nominující, jejichž aleje se letos neprobojovaly na první příčky, povzbudila, aby po vzoru Klokotské aleje nic nevzdávali: *"Můžete posílat vaše fotografie, už teď se klidně chystejte, protože tahle soutěž je překrásná, dává vyniknout přírodě a našim krásám v České republice. Obrovská gratulace do jižních Čech!"*

"Naším cílem je přitáhnout pozornost veřejnosti k alejím, které patří ke zdravé a fungující krajině. Hleďte s námi nejkrásnější vzrosná stromořadí, upozorněte na ty, kterým hrozí zánik, a představte nám mladé aleje, které jste vysadili a o které budete pečovat i v příštích letech," zopakovala Ondrigová závěrem hlavní myšlenku ankety Alej roku.

Tisková zpráva Arniky

První číslo zpravodaje Ďáblík mohli naši členové a přátelé spatřit v říjnu 1999. Zpočátku vycházel jen čtyřikrát do roka, jak se sami můžete přesvědčit [na stránce](#), kde pro Vás máme všechny. Se začátkem vydávání již třetí stovky Ďáblíka jsme se rozhodli zabrousit do tohoto archivu a po dvaceti letech vytáhnout na světlo články představující, co nás tehdy těšilo i trápilo a představit Vám skrze jejich texty i naše bývalé kolegyně a kolegy. Někdy možná překvapí podobnosti dění s dneškem, či jak se některé záležitosti táhnou téměř přes celou lidskou generaci.

Zlatou medaili v emisích oxidu uhličitého si vzít nedáme!

Pokud by probíhala olympiáda mezi státy Evropské unie o největší špindíry, Česká republika by zcela jistě stála na stupíncích vítězů v množství emisí oxidu uhličitého na obyvatele. Na každého z nás tak ročně připadá bezmála 12,5 tuny tohoto skleníkového plynu české provenience, což nám zabezpečuje prvenství. Náš příspěvek ke globální klimatické změně není malý a neodpovídá velikosti a průmyslové výrobě naší země. Nehodlám teď polemizovat s extrémními názory náměstka ministra průmyslu a obchodu Martina Peciny na skleníkový efekt, které předvedl v článku Průmysl se musí bránit (Hospodářské noviny, 20. srpna 2004). Jde o učivo základní školy a jestli o něčem vědci pochybují, tak jen o míře důsledků, které globální klimatická změna přinese pro život nás všech. První na řadě budou nejspíše obyvatelé vzdálených tichomořských ostrovů či Bangladéše, na jejich záchránce si podle pana náměstka prostě hrát nebudeme.

Nad čím bychom však měli ustrnout v úžasu, to je rozpolcenost názorů vedení ministerstva. To na počátku roku prosadilo svou státní energetickou koncepci (v gesci náměstka Peciny), která počítá s 13procentním poklesem českých emisí oxidu uhličitého právě v tomto desetiletí. A jen o několik měsíců později úřad přichází s destruktivní kritikou Národního alokačního plánu Ministerstva životního prostředí a žádá zvyšování emisí oxidu uhličitého. Národní alokační plán měl být jedním z konkrétních nástrojů, jak emise snižovat cestou vydávání obchodovatelných povolenek největším emitentům. Tento systém obchodování se týká asi 70 procent největších producentů CO₂. Bohužel už při svém zrodu počítal s vydáním povolenek na 92 a dnes už dokonce na 95 milionu tun CO₂ ročně, což je růst oproti dosavadním 89 milionům tun, které produkují sektory, jichž se plán týká. Ale Ministerstvo průmyslu dnes žádá 107 milionů tun! To již je výsměch své vlastní energetické koncepci, vládou přijatému Národnímu programu na zmírnění změny klimatu v České republice a destrukce jakýchkoliv snah o snížení znečištění.

Jsem přesvědčen, že krátkodobý zisk pro oceláře či hnědouhelné doly a elektrárny bude mít dalekosáhlé důsledky nejen pro životní prostředí, ale i pro celé hospodářství. To se svou vysokou energetickou náročností (máme ji 1,7krát vyšší, než je průměr zemí OECD) nebude motivováno k technologickým změnám a bude se zvyšovat jeho konkurenční nevýhoda. ČEZ nebude tlačen ke zmírnění vývozu elektrické energie, kde jsme také evropským lídrem a bude tak mimo jiné pokračovat v drancování severočeských hnědouhelných slojí a vápencových ložisek v Českém krasu.

Pro rozhodování náměstka Peciny je příznačné, že na zpracování konkurenčního alokačního plánu vybral firmu Evolution Menert bez řádné veřejné obchodní soutěže a navíc firmu, která z budoucího obchodu s emisemi bude profitovat. Smutné je, že to nezbudilo přílišný rozruch, protože asi je to již v naší zemi obvyklé. I návrh Národního alokačního plánu z dílny Ministerstva životního prostředí není bez chyby. Kromě rezignace na snižování emisí CO₂ v něm postrádáme predikci dalšího období 2008-2012. Ta je velmi důležitá vzhledem k investičním cyklům v průmyslu, podnikatelé musí znát dopředu, v jakém rozsahu bude snižování emisí pokračovat. Zejména se to pak týká energetiky, kde ČEZ stojí před rekonstrukcí svého parku hnědouhelných elektráren.

Okolo 10 % procent produkce skleníkových plynů v ČR má na svědomí doprava a její podíl na emisích stále roste. Národní alokační plán by se jako nyní neměl vyhýbat této oblasti a musí navrhnout opatření, která v nadcházejícím období 2005-2007 alespoň zastaví problematický nárůst.

Edvard Sequens, vyšlo v září 2004 v Ďáblíku č. 18

Vybrali jsme pro vás ze 400 různých tipů na výlety po Jihočeském kraji, které všechny najdete v databázi Envirooskop na webu www.envirooskop.cz. Jeho zpracovatelem je jihočeská Krajská síť environmentálních center KRASEC.

Čertova stěna - Luč (lat: 48.6307, lon: 14.2781)

Výhledy do krajiny a geologické zajímavosti blízko Lipenské přehrady ale stranou tamního turistického ruchu na vás čekají u Čertovy stěny nebo na hoře Luč.

Výhledy do krajiny a geologické zajímavosti blízko Lipenské přehrady ale stranou tamního turistického ruchu na vás čekají u Čertovy stěny nebo na hoře Luč. Národní přírodní památka Čertova stěna – Luč je pro turisty je přístupná na dvou místech. Prvé z nich je Čertova stěna - žulové skalní výchozy zvedající se na pravém břehu Vltavy pod Lipenskou přehradou. Z Čertovy stěny se naskýtá překrásný pohled přes kamenné moře na říční kaňon a protilehlou horu Luč. Nachází

se tu vrcholová skalní hradba s mohutným balvanem zvaným Ďáblova kazatelna. Okolí tvoří skalní vegetace se zajímavě rostlými borovicemi lesními.

Druhým místem je hora Luč. Cestou k jeho vrcholu potkáte jeden zpřístupněný skalní výchoz, na který se dá vylézt pomocí žebříku a vychutnat téměř kruhový výhled po okolí. V okolí vrcholu Luče (933 m n.) se nacházejí menší i mohutné skalní útvary - mrazové sruby, skalní hradby nebo jednotlivé izolované skalky neboli tory.

Pod Čertovou stěnou protéká řeka Vltava balvanitým korytem, kterému se říká Čertovy proudy. Řečiště obsahuje mnoho mohutných balvanů s charakteristickými erozními projevy, například vymleté „obří hrnce“. Zdejší geologické útvary inspirovaly Bedřicha Smetanu při tvorbě opery Čertova stěna.

Národní přírodní památka je cenná především pro výskyt mechů a lišejníků, z nichž některé se v Čechách vyskytují pouze na této lokalitě – např. terčovka prstencovitá. V otevřených i zalesněných sutích se nacházejí hodnotná společenstva bezobratlých, hlavně brouků a pavouků.

Časová náročnost: Čertova stěna - 0,5 hodiny, Hora Luč - 1,5 hodiny

Povaha terénu: Chráněné území se nachází v okolí balvanitého koryta řeky Vltavy. Na pravém břehu Vltavy se tyčí Čertova stěna, na protějším břehu hora Luč. K Čertově stěně vedou lesní pěšiny s kameny a kořeny stromů. Cesta na horu Luč vede do kopce po lesních pěšinách, místy je strmé stoupání.

Dostupnost: Národní přírodní rezervace je pro turisty přístupná ze dvou míst na opačných stranách chráněného území. Na Čertovu stěnu se dá dostat ze silnice Loučovice – Vyšší Brod, kde se u silnice nachází parkoviště a k cíli vede červená turistická značka (250 m). Vrchol Luče je možné navštívit přímo z Loučovic

po modré turistické značce (2 km).

Odkaz na lokalitu na stránce Enviroskopu najdete zde: <http://www.enviroskop.cz/?certova-stena-luc>

Vybrali pro vás Romana Panská a Edvard Sequens

Jihočeský kraj

Projekt Enviroskop je podpořen Jihočeským krajem.

POZVÁNKY NA AKCE

Calla vás srdečně zve na besedu

Perlorodka – tajuplná kráska z Malše

s Robertem Ouředníkem

ze společnosti BIVALVIA s.r.o.

Víte, který živočich se v Čechách dožívá nejvíce let? Žije opravdu ještě v Malši, či je to jen takový ochránářský yetti čistých vod? Jakému ohrožení čelí? A co ty perly?

V úterý 15. března 2022 od 17:30 hod.

v klubu Horká vana, Česká ul. 7, České Budějovice

Více informací:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Fráni Šrámka 35, České Budějovice

tel.: 384 971 930, calla@calla.cz, <http://www.calla.cz>

a také na <https://www.facebook.com/spolekcalla>

Akce je finančně podpořena Jihočeským krajem v rámci sítě Krasec.

ORNITOLOG NA DRÁTĚ - online pořad České společnosti ornitologické

24. DÍL:

ŠPLHAVCI

**VE STŘEDU 9. BŘEZNA
V 17:30**

Podrobnosti vždy před vysíláním na <https://www.birdlife.cz/ornitolog-na-drate/>.

Vás zvou na 2. z cyklu seminářů Energie pro obce – řešení pro budoucnost

„Komunitní energetika – technologické možnosti a role obcí“

Kdy: v úterý 22. února 2022 od 9 hodin

Seminář se uskuteční on-line, link bude poslán přihlášeným.

Jedná se o druhý z cyklu čtyř seminářů pro zástupce MAS, starosty a další zainteresované zájemce zaměřené na problematiku **komunitní energetiky**, které připravilo Krajské sdružení MAS Jihočeského kraje ve spolupráci s Callou - Sdružením pro záchranu prostředí. Akce je pořádána v rámci přeshraničního projektu „Energie pro obce – řešení pro budoucnost“ (podpořeno z programu FMP, Interreg Rakousko – Česká republika) a projektu „Energetická společenství ve využívání obnovitelných energetických zdrojů“ (podpořené Německou spolkovou nadací pro životní prostředí DBU).

Program:

9,00 – 9,10	Zahájení - Edvard Sequens, Calla
9,10 – 9,45	Jak spoutat energii Slunce a větru? – Karel Srdečný, EkoWATT České Budějovice
9,45 – 10,15	3xbio: biomasa, bioplyn, biometan – Jan Habart, CZ Biom
10,15 – 10,45	Akumulace elektřiny pro malé i velké (domy) – Václav Zelenka, Univerzitní centrum energeticky efektivních budov ČVUT
10,45 – 11,15	Technické aspekty energetické komunity bytového domu – Petr Wolf, Univerzitní centrum energeticky efektivních budov ČVUT
11,15 – 11,30	<i>přestávka</i>
11,30 – 11,50	Mikroelektrárna WAVE - možnosti a zkušenosti z provozu - Jakub Maščuch, Univerzitní centrum energeticky efektivních budov ČVUT
11,50 – 12,30	Role obcí – energetické koncepce, akční plány a jejich financování, energetický management - Jaroslav Klusák, Sdružení energetických manažerů měst a obcí
12,30 – 13,00	Diskuse
13,00	Zakončení semináře – Edvard Sequens, Calla

K účasti na 2. semináři se přihlašujte [ZDE](#)

V roce 2022 proběhnou ještě další semináře s tímto zaměřením:

- Konkrétní možnosti financování komunitně energetických projektů
- Jak pracovat s komunitou, role občanů a obcí, co je energetická chudoba a jak ji řešit

Cyklus seminářů je jednou z aktivit obsáhlejšího projektu, v rámci kterého proběhnou i dvě dvoudenní exkurze za příklady dobré praxe (Zlínský kraj – 25.-26. listopadu 2021, Rakousko - jaro 2022) a budou vytištěny informační materiály pro obce.

Více informací: guthova92@gmail.com, 724 643 050

3. žákovská ornitologická konference

Po dvou úspěšných ročnících připravuje Česká společnost ornitologická v letošním školním roce další žákovskou ornitologickou konferenci pro žáky 2. stupně základních škol a studenty středních škol. Účastníci budou mít příležitost prezentovat výsledky své badatelské činnosti, zlepšit si komunikační dovednosti, čerpat nové zkušenosti a setkat se s podobně naladěnými vrstevníky.

Třetí ročník konference se uskuteční 23. května 2022 v Toulcově dvoře v Praze, zájemci se na ni mohou přihlásit do 28. února 2022.

Všechny potřebné informace, tipy na vlastní badatelskou činnost i přihlášku najdou zájemci na www.birdlife.cz/zakovska-konference. Informace budeme průběžně doplňovat.

Kontakty:

Katarína Slabeyová, slabeyova@birdlife.cz, 777 330 710

Gabriela Dobruská, dobruska@birdlife.cz, 724 687 996

29. 4. 2022 – 2. 5. 2022

České Budějovice budou poprvé soutěžit v celosvětovém projektu City Nature Challenge. Tradičně se jedná o soutěžní výzvu, v níž spolu města soupeří o co největší počet pozorování přírodní rozmanitosti na svém území. Zapojit se může úplně každý, stačí když bude od 29. dubna do 2. května 2022 fotit zdejší volně žijící zvířata a rostliny. V jihočeské metropoli tento projekt organizuje Biologické centrum Akademie věd ČR pod záštitou Statutárního města České Budějovice.

V soutěži [City Nature Challenge](#) jde městům o to, kdo zapojí nejvíce lidí, získá nejvíce pozorování a nejvíce pozorovaných druhů organismů. Výzva vznikla v roce 2016 a to pouze mezi městy San Francisco

a Los Angeles v USA. V roce 2021 se utkalo už 419 měst ze 44 zemí světa a během čtyřdenní akce více než 53 tisíc lidí vyfotografovalo více než 1,2 milionu organismů. V roce 2022 se plánuje zapojit více než 560 měst a České Budějovice budou jedním z nich. V České republice se opakovaně účastní Praha, Brno a Uherské Hradiště. Praha je přitom mimořádně úspěšná, loni obsadila 23. místo v počtu pozorování a předčila i takové metropole, jako je Liverpool, Moskva, Melbourne, nebo Miami.

Sedmý ročník City Nature Challenge odstartuje **29. dubna 2022 a potrvá čtyři dny do 2. května**. Zapojit se je velice snadné. V termínu akce vyrazte ven, vyfoťte cokoli, co v Budějovicích roste nebo žije a zaznamenejte to do aplikace **iNaturalist**. Zvládne to úplně kdokoliv bez sebemenšího přírodovědného vzdělání. Aplikace totiž sama rozpoznává, o jaký druh zvířete, rostliny, nebo houby se jedná.

Věříme, že akce bude mít v Českých Budějovicích úspěch a že si ji pozorovatelé, ať už jednotlivci, rodiny nebo třeba školní třídy či zájmové kroužky, užijí. V našem městě jistě najdeme mnoho přírodních hodnot a bohatou biodiverzitu.

Podrobné informace o projektu budou zveřejněny v roce 2022 na českém webu www.citynaturechallenge.cz. Veškeré informace jsou také dostupné na mezinárodním www.citynaturechallenge.org.

Zpravodaj Ďáblík pro své členy a přátele vydává:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí

Naše adresa: Fráni Šrámka 35, 370 01 České Budějovice

Telefony: 384 971 930, 387 311 381 • **Fax:** 384 971 939

E-mail: calla@calla.cz • **Internet:** <http://www.calla.cz> • Calla je také na [Facebooku](#)

Naše konto: 3202800544 / 0600 GE Money Bank, pob. České Budějovice

IČO: 62536761

Články do dalšího čísla pošlete do 13. března 2022 na edvard.sequens@calla.cz.

Databázi odběratelů spravuje Romana Panská. Chcete-li se přihlásit k pravidelnému odběru Ďáblíka, pište na romana.panska@calla.cz. Nechcete-li naopak dostávat tento zpravodaj, napište nám a my Vás vymažeme z adresáře. Všechna starší čísla občasníku Ďáblík najdete na webových stránkách Cally.

Líbil se Vám Ďáblík? Pomozte nám s jeho šířením!

Pošlete ho svým přátelům s nabídkou na pravidelný odběr do e-mailové schránky.

Můžete nám také přispět na vydávání.

Použijte číslo účtu 3202800544 / 0600 a variabilní symbol: 111.

Děkujeme!